

Chambre des Représentants

SESSION 1959-1960.

27 JANVIER 1960.

PROJET DE LOI

portant approbation de la Convention portant revision de la Convention entre la Belgique et les Pays-Bas, relative à l'application de la législation des deux pays en ce qui concerne les assurances sociales, signée à La Haye, le 29 août 1947, et du Protocole additionnel à cette Convention, signés à La Haye, le 4 novembre 1957.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES (1),
PAR M. DRÈZE.

MESDAMES, MESSIEURS,

Les modifications apportées aux lois néerlandaises et belges en matière de pensions de vieillesse ont imposé la revision des articles de la Convention de 1947 entre la Belgique et les Pays-Bas, relative aux assurances sociales, qui concernent le secteur des pensions de vieillesse.

La présente Convention permet l'application de l'assurance vieillesse à certaines catégories spéciales de bénéficiaires ou à des bénéficiaires se trouvant dans des conditions

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Kronacker.

A. — Membres : MM. d'Alcantara, Delwaide, Dewulf, Herbiet, Lefèvre (Th.), le Hodey, Mertens de Wilmars, Parisis, Schot, Van Cauwelaert, Van Elslande, Willot. — Bohy, Fayat, Housiaux, Huysmans, Larock, Merlot, Pierson, Tielemans, Van Eynde. — Drèze, Janssens.

B. — Membres suppléants : MM. Bertrand, Cooreman, De Gryse, Mme De Riemaecker-Legot, MM. du Bus de Warnaffe, Verhenne. — Dejardin, De Kinder, De Sweemer, Detiège, Hoyaux. — Cooremans.

Voir :

152 (1958-1959) :

— N° 1 : Projet de loi.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1959-1960.

27 JANUARI 1960.

WETSONTWERP

houdende goedkeuring van de Overeenkomst tot herziening van het op 29 augustus 1947 te 's-Gravenhage ondertekende Verdrag tussen België en Nederland betreffende de toepassing der wederzijdse wetgeving op het punt der sociale verzekering en van het Aanvullend Protocol bij deze Overeenkomst, ondertekend op 4 november 1957, te 's-Gravenhage.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE ZAKEN (1), UITGEBRACHT
DOOR DE HEER DRÈZE.

DAMES EN HEREN,

Ingevolge de wijzigingen aangebracht in de Nederlandse en Belgische wetten inzake ouderdomspensioenen is de herziening noodzakelijk geworden van de artikelen van het Verdrag van 1947 tussen België en Nederland betreffende de sociale verzekeringen, die betrekking hebben op de sector ouderdomspensioenen.

Bij dit Verdrag is het mogelijk, de ouderdomsverzekering toe te passen op sommige bijzondere categorieën van gerechtigden of op gerechtigden die zich in bijzondere omstandig-

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Kronacker.

A. — Leden : de heren d'Alcantara, Delwaide, Dewulf, Herbiet, Lefèvre (Th.), le Hodey, Mertens de Wilmars, Parisis, Schot, Van Cauwelaert, Van Elslande, Willot. — Bohy, Fayat, Housiaux, Huysmans, Larock, Merlot, Pierson, Tielemans, Van Eynde. — Drèze, Janssens.

B. — Plaatsvervangers : de heren Bertrand, Cooreman, De Gryse, M^{vr}. De Riemaecker-Legot, de heren du Bus de Warnaffe, Verhenne. — Dejardin, De Kinder, De Sweemer, Detiège, Hoyaux. — Cooremans.

Zie :

152 (1958-1959) :

— N° 1 : Wetsontwerp.

particulières, tels les travailleurs en période d'incapacité temporaire ou permanente de travail, les veuves, les orphelins, les travailleurs indépendants.

Le Protocole additionnel à la Convention confirme une situation de fait, à savoir que les ressortissants néerlandais peuvent obtenir, sur un pied d'égalité complète avec les Belges, la majoration de rente de vieillesse après enquête sur les ressources, prévue par la loi du 11 mars 1954.

Il s'agit d'un projet purement technique. L'article unique n'a pas soulevé d'observation de la part du Conseil d'Etat. Le principe qui est à la base du texte est celui de la réciprocité, c'est-à-dire de l'égalité des sujets belges et néerlandais à l'égard de l'assurance sociale et plus particulièrement de l'assurance-vieillesse et décès prématuré (notamment pour indépendants).

* *

Durant les débats de la Commission, diverses questions ont été posées par les membres à propos de la portée exacte des textes soumis à l'examen.

Un membre est notamment intervenu comme suit :

Conformément à l'article 7 de la Convention du 29 août 1947 entre la Belgique et les Pays-Bas, les avantages acquis en vertu de la loi interne belge ne sont pas servis, aux Pays-Bas, aux ressortissants de nationalité belge.

De même, les avantages accordés dans le cadre de la loi du 11 mars 1954 ne sont pas non plus servis aux Pays-Bas, aux ressortissants néerlandais.

L'Exposé des Motifs du projet de loi précité stipule notamment ce qui suit :

« Le Protocole additionnel fait mention des déclarations faites au moment de la signature de la Convention portant révision de la Convention de 1947; il tend à confirmer une situation de fait en ce qui concerne l'octroi, en Belgique, de la majoration de rente de vieillesse après enquête sur les ressources, prévue par la loi du 11 mars 1954.

» Il en résulte que les Néerlandais peuvent obtenir cette majoration sur un pied d'égalité complète avec les Belges.

» Ainsi, les autorités belges confirment que les ressortissants néerlandais peuvent obtenir la majoration de rente de vieillesse sans qu'il y ait lieu de savoir s'ils résidaient sur le territoire belge ou néerlandais au cours des quarante-cinq années précédant la demande. »

Dans le Protocole additionnel à la Convention, nous trouvons sub 1 le texte ci-après :

« 1. Il est précisé — au regard de l'application, en Belgique, des lois coordonnées relatives à l'assurance en vue de la vieillesse et du décès prématuré, et, spécialement pour les modifications apportées à cette législation par la loi du 11 mars 1954 (*Moniteur belge* du 19 mars 1954) — qu'en vertu du principe de l'égalité de traitement consacré par l'article 2 de la Convention de 1947, les ressortissants néerlandais qui sollicitent le bénéfice de la majoration de rente de vieillesse (voir tableau III annexé aux lois coordonnées prérappelées) bénéficient de cette prestation, sans qu'il y ait lieu de savoir si, au cours des 45 années qui précèdent la demande de pension, les intéressés se trouvaient en territoire belge ou en territoire néerlandais.

beden bevinden, zoals de werknemers tijdens de periode van tijdelijke of bestendige arbeidsongeschiktheid, de weduwen, de wezen, de zelfstandigen.

Het aanvullend Protocol bij dit Verdrag bekrachtigt een feitelijke toestand, te weten dat de Nederlandse onderdanen de ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen, bepaald bij de wet van 11 maart 1954, op volkomen gelijke voet met de Belgen kunnen bekomen.

Het geldt hier een louter technisch ontwerp. Het enig artikel heeft van de zijde van de Raad van State geen opmerkingen uitgelokt. Het principe, dat aan de tekst ten grondslag ligt, is dat van de wederkerigheid, m.a.w. gelijkheid van de Belgische en Nederlandse staatsburgers ten aanzien van de sociale verzekering, en met name de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood (meer bepaald, voor de zelfstandigen).

* *

Tijdens de debatten in de Commissie werden door de leden diverse vragen gesteld nopens de juiste strekking van de ter bespreking voorgelegde teksten.

Zo heeft een van de leden o.m. het volgende verklaard :

Overeenkomstig artikel 7 van het Verdrag dd. 29 augustus 1947 tussen België en Nederland worden de voordelen voortvloeiend uit de Belgische interne wetgeving aan de personen van Belgische nationaliteit niet in Nederland uitgekeerd.

De voordelen verleend in het raam van de wet van 11 maart 1954 worden evenmin aan de Nederlandse onderdanen in Nederland uitbetaald.

In de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp wordt met name het volgende bepaald :

« In het Aanvullend Protocol werden de verklaringen opgenomen, afgelegd bij de ondertekening van de Overeenkomst tot herziening van het Verdrag van 1947; het heeft tot doel een bestaande toestand te bevestigen wat betreft de toekenning in België van de bij de wet van 11 maart 1954 bepaalde ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen.

» Dientengevolge kunnen de Nederlanders, op een volledige voet van gelijkheid met de Belgen, deze toeslag bekomen.

» Aldus wordt door de Belgische overheid bevestigd dat de Nederlandse onderdanen, ouderdomsrentetoeslag kunnen bekomen, zonder dat er aanleiding bestaat te weten of zij zich gedurende de vijfenveertig jaren, die aan de aanvraag voorafgaan op Belgisch of Nederlands grondgebied bevonden. »

In het Aanvullend Protocol bij de Overeenkomst vinden wij onder 1, volgende tekst :

« 1. Met betrekking tot de toepassing in België van de samengeordende wetten betreffende de verzekering tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en vroegtijdige dood en in het bijzonder van de wijzigingen die in die wetgeving zijn aangebracht bij de wet van 11 maart 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 19 maart 1954), wordt vastgesteld dat ingevolge het beginsel van gelijkheid van behandeling neergelegd in artikel 2 van het Verdrag van 1947, de Nederlandse onderdanen die in aanmerking wensen te komen voor de ouderdomsrentetoeslag (zie tabel III behorende bij bovengenoemde samengeordende wetten), voor deze uitkering in aanmerking komen zonder dat er aanleiding bestaat te weten of de belanghebbenden gedurende de 45 jaar die aan de aanvraag voorafgaan, zich op Belgisch dan wel op Nederlands grondgebied bevonden.

» Il en résulte que les ressortissants néerlandais, nés en 1892, bénéficient d'une majoration de rente de vieillesse de 16 500 fr. belges ou de 10 500 fr. belges selon qu'ils sont mariés ou non, s'ils ont effectué les versements prescrits par la loi, et, la réduction par versement manquant ou insuffisant, s'élève à 1/45e du montant de la majoration.

» Il en résulte qu'en 1957, les ressortissants néerlandais, s'ils résident en Belgique avant d'avoir atteint l'âge de 65 ans pourront obtenir, sous réserve de l'enquête sur les ressources prescrites par la loi, une pension qui s'élève au minimum à 11 000 fr. belges, pour les ménages, même s'ils n'ont effectué aucun versement de cotisation.

» Il est précisé, en outre, que les versements de cotisations effectués sous l'empire d'autres législations pour salariés (mineurs, employés) et n'ayant pu être pris en considération pour l'octroi d'avantages corrélatifs en vertu desdites législations, entrent néanmoins en ligne de compte pour l'octroi de la majoration de rente de vieillesse prévue par les lois coordonnées prérappelées. »

La question se pose maintenant de savoir si la majoration de rente de vieillesse après enquête sur les ressources peut être payée aux Pays-Bas.

Supposons en effet un ressortissant néerlandais qui, n'ayant effectué aucun versement en Belgique, vient résider en Belgique avant d'avoir atteint l'âge de 65 ans et introduit une demande de majoration de rente de vieillesse après enquête sur les ressources. La majoration de rente de vieillesse après enquête sur les ressources lui est accordée. Ensuite il s'établit à nouveau aux Pays-Bas.

Dans ce cas, le paiement de la pension accordée en Belgique (c'est-à-dire la majoration de rente de vieillesse après enquête sur les ressources) pourrait-il être continué aux Pays-Bas ?

Le membre estime qu'il y a lieu de distinguer entre les avantages de la loi du 21 mai 1955 et ceux de la loi du 11 mars 1954.

Les avantages de la loi du 21 mai 1955 (pension de retraite et pension de survie des ouvriers) peuvent être payés intégralement aux Pays-Bas, mais il n'en est pas ainsi des avantages de la loi du 11 mars 1954 (majoration de rente de vieillesse après enquête sur les ressources).

Le Ministre a examiné ce problème. Il résulte de cette étude qu'il y a lieu de répondre par l'affirmative à la question de savoir si un ressortissant néerlandais qui n'a fait aucun versement en Belgique, qui s'est installé en Belgique avant d'avoir atteint l'âge de 65 ans et qui, enfin, tout en invoquant les dispositions du Protocole additionnel à la Convention belgo-néerlandaise du 4 novembre 1957, a obtenu en Belgique le bénéfice de la majoration de rente de vieillesse, après enquête sur les ressources, peut continuer à bénéficier de cet avantage lorsqu'il s'installe à nouveau aux Pays-Bas.

En effet, l'article 7, § 1. de la Convention belgo-néerlandaise du 29 août 1947, tel qu'il vient d'être modifié par la Convention du 4 novembre 1957, est libellé comme suit :

« 1. A l'exception de l'indemnité d'adaptation servie en cas de remariage et des avantages supplémentaires acquis en raison d'une occupation frontalière, les prestations acquises en exécution des lois belges par des assurés ou par leurs veuves ou orphelins sont payées aux bénéficiaires, ressortissants belges ou néerlandais, même s'ils résident ou fixent leur résidence aux Pays-Bas. »

» Hieruit volgt: dat de Nederlandse onderdanen die in 1892 zijn geboren, in aanmerking komen voor een ouderdomsrentetoeslag van 16 500 Belgische fr. of van 10 500 Belgische fr., naar gelang zij al dan niet gehuwd zijn, indien zij de bij de wet voorgeschreven stortingen hebben verricht, en dat de vermindering voor elke ontbrekende storting of voor elke onvoldoende storting 1/45ste van het bedrag van de toeslag bedraagt.

» Hieruit volgt, dat in 1957 de Nederlandse onderdanen, mits zij, voordat zij de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt, in België wonen, een pensioen zullen ontvangen — onder voorbehoud van een onderzoek naar de bestaansmiddelen, dat bij de wet is voorgeschreven en dat voor de gehuwden tenminste 11 000 Belgische fr. bedraagt, zelfs wanneer zij geen enkele premiestorting hebben verricht.

» Bovendien wordt vastgesteld, dat premiestortingen die verricht zijn krachtens andere wetgevingen voor loonarbeiders (mijnwerkers, bedienden) en die niet in aanmerking konden worden genomen voor de toekenning van de desbetreffende voordelen ingevolge die wetgevingen, niettemin medetellen voor de toekenning van de ouderdomsrentetoeslag bedoeld in bovengenoemde samengevoegde wetten. »

De vraag stelt zich thans of de ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen mag worden uitbetaald in Nederland.

Immers, gesteld dat een Nederlander die in België geen enkel storting heeft verricht en die voordat hij de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt in België komt verblijven een aanvraag om ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen indient. Er wordt hem een ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen toegekend. Dan vestigt hij zich opnieuw in Nederland.

Zou dan het toegekende Belgische pensioen (dus ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen) in Nederland verder mogen uitgekeerd worden ?

Naar het oordeel van het commissielid moet een onderscheid worden gemaakt tussen de voordelen van de wet van 21 mei 1955 en deze van de wet van 11 maart 1954.

De voordelen van de wet van 21 mei 1955 (rustpensioen en overlevingspensioen arbeiders) mogen integraal in Nederland uitbetaald worden, de voordelen van de wet van 11 maart 1954 (ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen) nochtans niet.

De Minister heeft dit probleem onderzocht en is tot het besluit gekomen dat bevestigend dient te worden geantwoord op de vraag of een Nederlands onderdaan, die in België geen storting heeft verricht en zich in België heeft gevestigd vóór het bereiken van zijn 65-jarige leeftijd, en die ten slotte, zich beroepend op de bepalingen van het Aanvullend Protocol bij de Belgisch-Nederlandse Overeenkomst van 4 november 1957, in België het genot heeft bekomen van de ouderdomsrentetoeslag na onderzoek omtrent de bestaansmiddelen, dat voordeel verder kan genieten, wanneer hij zich opnieuw in Nederland vestigt.

Artikel 7, § 1, van de Belgisch-Nederlandse Overeenkomst van 29 augustus 1947, zoals het is gewijzigd bij de Overeenkomst van 4 november 1957, luidt immers als volgt :

« 1. Met uitzondering van de aanpassingsvergoeding, verleend in geval van hertrouwen en van de aanvullende voordelen, verworven op grond van een tewerkstelling als grensarbeider, worden de uitkeringen, ingevolge de Belgische wetten verworven door verzekerden of hun weduwen of wezen, aan de rechthebbenden die Belgisch of Nederlands onderdaan zijn, uitbetaald, ook wanneer zij in Nederland verblijven of in Nederland gaan wonen. »

Il faut toutefois observer qu'en vertu du § 2 du même article, la pension accordée aux Pays-Bas à un ressortissant belge (pension complète pour six années de résidence) est également susceptible d'être rapatriée en Belgique.

L'avantage néerlandais étant généralement plus élevé, il arrivera souvent que le bénéficiaire de la pension due en vertu de la Convention, y renoncera pour réclamer les avantages de la loi néerlandaise s'il réunit les conditions qu'elle exige notamment par le transfert de sa résidence.

Un membre s'est enquis de la raison pour laquelle les territoires d'outre-mer néerlandais ont été exclus du champ d'application de la Convention, alors que tel ne semble pas être le cas du Congo Belge.

Pourtant, a-t-il dit, à première vue la présente Convention règle une matière nouvelle par rapport à la Convention de 1947. On ne pourrait donc tirer argument du fait que cette dernière Convention aurait par exemple exclu le Congo Belge de son champ d'application, exclusion qui s'étendrait en principe à toute nouvelle convention modificative. Par conséquent, le principe de base de la Convention étant celui de la réciprocité, il y aurait peut-être lieu de modifier le texte sur ce point et de limiter son champ d'application au seul territoire belge d'Europe.

Un autre commissaire a émis l'idée que la non-exclusion du Congo, du champ d'application de la Convention, s'explique par l'existence d'une Caisse et d'un régime de pension spécial indépendant du régime belge métropolitain.

Enfin un commissaire pose des questions à propos des Belges travaillant aux Pays-Bas et des Néerlandais travaillant en Belgique.

A ces questions le Ministre a répondu que la Convention de 1947 a trait à l'application de la législation des Pays-Bas et de la Belgique en ce qui concerne les assurances sociales. Il n'était pas nécessaire de spécifier que ladite Convention ne s'appliquait qu'au territoire métropolitain étant donné que la Belgique et le Congo Belge ont des législations sociales différentes. Pour le même motif la Convention de 1957 ne devait contenir aucune disposition quant à son application aux territoires non métropolitains de la Belgique.

Enfin, le Ministre a fourni les chiffres demandés :

D'après les estimations établies sur base des chiffres du recensement de 1954, il y avait 16 860 salariés néerlandais résidant en Belgique. Selon la F.N.A.M.I. le nombre de travailleurs frontaliers néerlandais était de 3 432 en août 1958; à ce moment il y avait, d'après l'ambassade des Pays-Bas à Bruxelles, 5 456 salariés belges résidant aux Pays-Bas. D'après la F.N.A.M.I. le nombre de frontaliers belges était en août 1959 de 8 330.

Le projet a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
R. DREZE.

Le Président,
P. KRONACKER.

Nochtans moet worden opgemerkt dat het in Nederland aan een Belgisch onderdaan toegekend pensioen (volledig pensioen voor zes jaar verblijf) krachtens § 2 van hetzelfde artikel eveneens naar België kan worden overgeschakeld.

Daar de Nederlandse voordelen doorgaans groter zijn, zal het vaak voorkomen dat de gerechtigde op een krachtens de Overeenkomst verschuldigd pensioen daar zal van afzien om de voordelen van de Nederlandse wet te vorderen, zo hij aan de daarbij gestelde eisen voldoet, met name door het overbrengen van zijn verblijf.

Een lid vraagt waarom de Nederlandse overzeese gebiedsdelen buiten het toepassingsgebied van de Overeenkomst zijn gehouden, wat toch niet het geval schijnt te zijn voor Belgisch-Congo.

Toch heeft het er op het eerste gezicht de schijn van, zegt spreker, dat de onderhavige overeenkomst een andere materie regelt dan de Overeenkomst van 1947. Men kan hier dus niet aanvoeren dat b.v. de laatstgenoemde overeenkomst zich niet tot Belgisch-Congo uitstrekt, en dat dit in principe eveneens geldt voor iedere nieuwe overeenkomst tot wijziging ervan. Daar het grondbeginsel van de Overeenkomst dit van de wederkerigheid is, ware er bijgevolg wellicht aanleiding om de tekst op dit punt te wijzigen, en het toepassingsgebied te beperken tot het Belgisch grondgebied in Europa alleen.

Een ander lid oppert de mening dat het feit, dat Congo niet buiten het toepassingsgebied van de Overeenkomst is gehouden, te verklaren valt door het bestaan van een speciale Pensioenkas en pensioenregeling, los van de Belgische pensioenregeling in het moederland.

Ten slotte stelt een lid nog vragen met betrekking tot de Belgen die in Nederland werken en de Nederlanders die in België werkzaam zijn.

Op deze vragen antwoordt de Minister dat de Overeenkomst van 1947 handelt over de toepassing van de Nederlandse en de Belgische wetgeving inzake sociale verzekering. Het was niet nodig nader te bepalen dat deze Overeenkomst slechts van toepassing was op het grondgebied in Europa, aangezien België en Belgisch-Congo ieder een verschillende sociale wetgeving hebben. Om dezelfde reden behoefde er in de Overeenkomst van 1957 geen bepaling te worden opgenomen betreffende de toepassing ervan op de overzeese gebiedsdelen van België.

Ten slotte heeft de Minister de gevraagde cijfers verstrekt :

Uit de op basis van de cijfers der telling van 1954 opgemaakte ramingen, blijkt dat er 16 860 Nederlandse loontrekken in België waren gevestigd. Volgens de R.V.Z.I. waren de Nederlandse grensarbeiders 3 432 in getal in augustus 1958; op dat ogenblik waren er, volgens de ambassade der Nederlanden te Brussel, 5 456 Belgische loontrekken gevestigd in Nederland. Volgens de R.V.Z.I. waren er 8 330 Belgische grensarbeiders in augustus 1959.

Het ontwerp werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
R. DREZE.

De Voorzitter,
P. KRONACKER.